

Militarizem na pohodu.

Angleška vlada je predložila spodnji zbor-
nici zakon, ki uvaja v Angliji, Walesu in na
Škotskem splošno brambno dolžnost do dovrše-
nega petdesetletnega leta in na Irski, kjer pre-
bivalci doslej še niso imeli brambne dolžnosti.
Anglija, ki do sedanjega vojne ni poznala splošne
brambne dolžnosti, prekaša sedaj v starostni
meji brambne dolžnosti celo Nemčijo, klasično
deželo militarizma. Na Irskem, v zadnji deželi
Evrope, ki ni imela splošne brambne dolžnosti,
se ta uvede na mah do petdesetega leta!

Svoboda glede na orožno službo je veljala
do sedanje vojne britskimi državljanom kot
važno bistvo njih stare, pomorne osebnosti
svobode. Očuvana pred vsakršnimi napadi po ob-
dajajočem morju, je Anglija mnogo lažje pogre-
šala veliko vojsko kakor države na celini. Tako
so mogli stanovi stoletja odrekati kraljem vz-
drževanje stalne vojske. In prav v tem je ob-
stajala angleška svoboda; vojska je na celini
omogočala knezom, da so razbili pravice dr-
žavnih stanov in uvedli svoj absolutizem; na
Angleškem, kjer niso mogli kralji vzdrževati ni-
kakršne vojske, so ostale pravice stanov nedo-
taknjene in plemiški državni stanovi so se raz-
vili polegoma do meščanskega parlamenta. Po-
zneje seveda, ko je Anglija ustanovila svojo
ogromno kolonijalno državo, ni mogla več
ostati brez stalne vojske. Toda skrbno je pa-
zil parlament, da vojska ni postala crodje kra-
jevske oblasti zoper pravice ljudstva. Kralji so
smeli imeti le majhno vojsko, katere večina se
je redno nahajala v kolonijah. Za sestavo take
vojske ni bilo treba nikakršnih konskripcij; se-
stavljena je bila iz plačanih prostovoljcev. Ob
času, ko je bila na celini že povsod uvedena
splošna brambna dolžnost, so se smeli britski
državljanji ponašati, da le sami nimajo najtežje
dolžnosti, to najbolj morečo vseh omejitev
osebne svobode. Vojna je angleško ljudstvo
propala te svobode. Tudi Anglija se je odločila
za splošno brambno dolžnost, vedno bolj jo je
moralo med vojno raztezati, sedaj nalaga kon-
čno svojim državljanom prav tako težke žrtve
kakor države celine. Politični vplivi se poka-
zujejo tam enako kakor povsod drugod. Tudi
tam imajo vrhovno poveljstvo, ki zapoveduje
vehkanskim vojskam, ki je poslalo politična
moč prve vrste, moč tudi proti vladi in parla-
mentu; Lloyd Georgeju, pravemu ustanovitelju
nove angleške vojske, je šele pred nekaj tedni
pripravila intriga glavnega stana proti vladi
bridke ure. Militarizem je na pohodu. Kakor
povsod, se dviga tudi na Angleškem vedno bolj
grozeče, ogrožujoč vedno bolj nevarno staro
svobodo dežele.

Če je pa podaljšanje brambne dolžnosti na
Angleškem že tako grozovito težka žrtev, ki se
hoče naložiti angleškemu ljudstvu, tedaj je
uvedba splošne brambne dolžnosti na Irskem

jako nevaren eksperiment. Od početka vojne
se je izvršil na Irskem popoln preobrat. Stari
uporni duh, ki so ga uspavale velike agrarne
reforme, nada na homerule omamila, se je zo-
pet zbudil, odkar vojna nudi mogoče prilike, da
se popolnoma osvobodijo angleškega gospod-
stva. Ob velikonočnem uporu 1916. je dvignilo
revolucionarno fenirstvo zopet svojo glavo.
Krvava zadušitev ustaje je staro sovraštvo do
Angležev silno podnetila. Nacionalistična stran-
ka, ki je hotela doseči homerule z zakonitimi
pomočki, je izgubila tla pod nogami. »Revolu-
cionarna bratovščina«, ki zahteva neodvisno
irsko republiko, se je močno okrepila. Močno
revolucionarno gibanje se širi po deželi, in jav-
no oznanjajo, da se Irsko ne mara bojevati za
Anglijo. Irsko se bo vsakršnemu poskusu, da se
prisili nje državljanje k orožni službi za Anglijo,
siloma upirala. Zato se doslej niso upali, podre-
diti tudi Irsko splošni brambni dolžnosti. Sedaj,
ko je Anglija na zahodu hudo ogrožena, napra-
vi Lloyd George tudi to. Upa se, čeprav ve, ka-
ko nevarna je ta igra. Militarizem je na poho-
du. Zadnja evropska dežela, ki mu doslej ni bila
pristopna, postaja njega žrtev.

Ko je pričela vojna, ni nihče računil z an-
gleško vojsko. Osrednje države so računale le
z mogočno angleško bojno mornarico; da
utegne Anglija sprejeti žrtev in vtakniti svoje
državljanje do petdesetega leta v vojsko, na to
možnost pač ni nihče mislil. V resnici je pa An-
glija v tej vojni pokazala le tisto vztrajnost, ti-
sto požrtvovalnost kakor v svojih vojnah proti
Ludoviku XIV. in Napoleonu I. Če je Anglosas
v vojni, potem mu ni nobena žrtev prevelika,
nobena cena previsoka, da doseže svoj smoter.
Trgovci proti junakom, tako so zasmehevali
Angleže prvo leto vojne. Od takrat pa so se
prepričali, da sprejema Anglež enako velike
žrtve nase, se enako junaško bori in je priprav-
ljen umreti kakor Nемец. Danes odgovarja
Anglija na nemške zmage na zahodu z razšir-
jenjem brambne dolžnosti do petdesetega leta.
Danes se ne boji niti irske revolucije, samo da
zamaši praznote na fronti. Ali še vedno mislijo,
da utegnejo z lahkoto prisiliti h kapitulaciji tega
požrtvovalnega, kljubujočega nasprotnika? Še
vedno, da bo Anglija kapitulirala, če mu pod-
morska vojna dovoz zapira le toliko, da bo an-
gleško ljudstvo moglo približno tako živeti ka-
kor moremo mi že tri leta? Tistim, ki še vedno
sanjajo o nasilnem miru, naj bi bil zadnji sklep
Anglije v pouk; ne bo lahko spraviti takega
nasprotnika na kolena!

Toda imamo ljudi, ki jih ne izučijo nobena
izkušnja. Danes govore o Zedinjenih državah
prav tako, kakor so govorili pred tremi leti o
Angliji. Pred tremi leti so zasmehovali razca-
panih par divizij generala Focha, češ, da niso
resen nasprotnik; danes zasmehujejo Ameriko,
češ, da Amerika ne bo nikdar mogla spraviti na
evropska tla milijonsko vojsko. In vendar žive

na oni strani Oceana tisti vztrajni, požrtvovalni
Anglosasi, kakor na tej strani. Ali moramo
ponoviti krvavo izkušnjo zadnjih treh let?

Militarizem je na pohodu. Ta dežela ga vsi-
ljuje cni. Anglija, Amerika sta uvedli splošno
brambno dolžnost, Irsko še sledi in povsod se
uvršča vedno dosledneje ljudska sila v službo
mloha. Danes napravi zmaga vrzel v fronti
sovražnika; jutri jo zamaši s tem, da pošilja no-
ve čete v boj! To niso več vojske od nekdanj —
sedaj so narodi sami, ki si stojijo nasproti obo-
roženi. In celih narodov, ne more imčiti niti
največja bitka, največja zmaga ne razpršiti.
Zato je usodna norost, če kdo misli, da pribori
mir s strojem militarizma; vsaka zmaga lastne
vojske le silni sovražnika, da svojo dopolni z no-
vimi človeškimi žrtvami, novimi množicami.
Mir nam ne prinese nobena zmaga. Le sporaz-
umljenje med narodi ga nam more prinesiti, le
sporazumljenje narodov, da se oprosti milita-
rizma, ki je postal njim vsem enako breme, pa
ga vendar ne more pogrešati, dokler ga imajo
drugi narodi. Razoroževalna pogodba, ki osvobodi
Nemce in Brite, Francoze in Avstrijce
militarizma, ta mora biti jedro bodočega miru.
Nobena zmaga enih nad drugimi, ki bi kosanje
v oboroževanju le pospeševala, marveč počte-
no sporazumljenje med vsemi, ki odpravi mili-
tarizem, mora biti smoter boju. »A. Z.«

K prvemu maju.

Kakor vse kaže bo letos avstrijski proletar-
ijati svečano praznoval svoj delavski praznik.
Socialistične stranke češka, jugoslovanska in
nemška so že sklenile, da prvi maj dostojno
praznujejo, druge bodo to še storile. Avstrijsko
delavstvo bo brez eotnega sklepa v enem
duhu praznovalo prvi maj, svoj dan, dan pro-
testa in manifestacije za takojšen mir in svo-
bodo; kakor tudi izpričalo voljo za obnovitev
avstrijske in svetovne internacionale brez ka-
tere je delavstvo v svojih bojih, kakor ladja
brez veslarja na odprtem morju.

Ako je bil že v prejšnjih letih prvi majnik
za ves zavedni proletarijat dan protesta proti
sistemu današnje družbe in manifestacija za
novo pravično družbo — bo letošnje prazno-
vanje še mnogo bolj izrazilo ker sta naš pro-
test in naša manifestacija veliko bolj potrebna.

Štiriletno vojno klanje, beda, trpljenje pre-
ganjanje in absolutizem je proletarijatu velika
šola za sedaj in za bodočnost. Koliko gorja, ko-
liko solza, bede in koliko sirot bi bilo manj, ako
bi evropski proletarijat sledil manifestacijam in
resolucijam, odobrenih na majniških shodih v
zadnjih dvajsetih letih. Koliko bogatstva in
sreče bi se prihranilo, če bi naše manifestacije
proti militarizmu in za mednarodno solidarnost
vznikle v srcih vsega delovnega ljudstva. Žal,
da se to ni zgodilo, ker je bila militaristična in

LISTEK.

Dr. H. Tuma:

„Demokracija“ in etika.

»Si npravno visoko stoječi ljudje mo-
rejo udejevovati visoke oile demok-
kratizma in socializma.«

Docela prav! Etika ni dar ali posledica so-
cializma, etika je zase sociološki rezultat ob-
našanja v sožitju človeka s človekom, plemena
s plemenom. Socializem ne more torej imeti
posebne etike. Rop, posilstvo so zamj enako pro-
fidni zlobni čini, kakor za najboljšega katoličana,
le da gre socializem še dalje in trdi »last-
nina je tatvina«, t. j., socializem je socialno ob-
čutljivejši od dekaloga trdeč: »Kdor grabi trud
tvojih rok, je tudi tolovaj«. Socialist je antial-
koholist, je proti prostituciji, a je tudi proti me-
niški askezi in proti prisiljenemu celibatu. So-

cialist ne priznava moralnih kodeksov ne dr-
žavnih ne cerkvenih, ne morda ker je sovraž-
nik etike ali ker ima svojo posebno etiko —
marveč ker zagovarja prirodno socialno etiko.
Socialist zagovarja ne kanonično in ne judi-
cielno pravno — ampak socialno, t. j., etiko,
katera se je razvila v sožitju človeka s člove-
kom, ki ni priučena s katekizmom in kazenskim
zakonom, ampak je tradicija od rodu do rodu
zatiranih in izkoriščanih. Socialna pravičnost
je toraj pred vsem čustvena — prirodna sila,
ki izvira iz človeka in vest ne pomeni drugo-
nego — tradicijo. Etika socializma se toraj da
razlagati le po historičnem materializmu in nje-
ni ideološki nadstavbi, etika meščanstva pa
je zgolj ideološka. Konflikt in prevrat med
prirodnim etičnim smeljenjem in golimi ideo-
logijami verstev in državnih zakonov — je
ravno bistvo socialne etične revolucije. Gotovo
ima »Demokracija« prav, ko zahteva več pro-
svete v tem pogledu. Gremo celo dalje in pra-
vimo: socialna demokracija sme zahtevati od

voditeljev stranke in činiteljev socialističnih
idej čiste značaje. Kdor dela in piše le proti pla-
čilu, kdor vidi svobodo le v alkoholu in prosti-
tuciji, kdor ne zna brzdati in vladati svojih ni-
zkih strasti — ta stori boljše, če tudi še tako na-
darjem, da se posveti političnem delu izven
proletarijata.

Čiste značaje gotovo da zahteva vsako po-
litično delo. Kdo pa je poklican soditi? Ali ni
morda tudi etično načelo: glej kaj delam, po-
slušaj, kaj učim! Ali ni metoda naravne etike
taka?

Prav iz cele duše podpišemo stavek »De-
mokracije«. Na čelu socialističnega gibanja
naj stojijo ljudje čistih rok, nekornih (untadel-
haft, neoporečenih, pomeni unwiderrüflich)
značajev in neomahljivih načel! Dodajam: Bla-
gor stranki, ki ima dokaj takih mož!

No, Krist je izročil svojo cerkev Petru, ki
ga je bil v eni noči trikrat zatajil — a ki je znal
dotegniti meč.

šovinistična agitacija, brutalnejša in je zato zmagala in nje sadove uživamo vsi.

Te spomine predstavimo si prvega majnika, in vprašajmo se, ali ni prišel čas, da nastopimo z odločnejšo silo za tiste postulate, katere nismo v preteklosti izvojevali, da jih izvojujemo v bližnji bodočnosti?

Slovenski zavedni proletarijat, ki je v tej vojni grozoti, prav toliko trpel in morda več, kakor drugi, mora in bo gotovo vedno na svojem mestu v boju za pravično stvar. Ali to ne sme zadostovati! Med slovenskim proletarijatom je še veliko takih, ki so indiferentni napram delavskemu gibanju. Določnost zavednih pa je, da gredo med nje in jih pripeljejo v naše vrste.

Delavska razredna zavednost je podlaga za boljšo bodočnost delavstva in naroda.

O priliki praznovanja prvega maja je čas za agitacijo jako ugoden. Uporabimo to priliko, in manifestirajmo svojo razredno zavest s tem, da posvetimo par ur interesom svoje stranke. Agitirajmo med nezavednimi, da jih prepričamo o potrebi močne strokovne organizacije; ako hočemo izvojevati gospodarske boje, ki nas čakajo v bližnji bodočnosti. Opozorimo jih, da bodo poleg gospodarskih bojev, potrebni boji še za politične pravice. Za ta boj pa treba dobre politične organizacije. Samo močna politična organizacija more tak boj pripraviti in ga uspešno izvesti.

Gonilna moč gospodarskim in političnim bojem je izobrazba.

Koliko je še delavcev, ki za vse radi žrtvujejo — samo za lastno izobrazbo ne dajo vinarja. Za izobrazbo je potreben dober tisk. Le s čitanjem delavskega tiska pride delavstvo do samozavesti. In vendar imamo še na tisoče delavcev, ki niso naročeni in ne čitajo delavski dnevnik »Naprej«. Tudi našemu tisku naj se posveti nekoliko agitacije.

Vsak zaupnik naj gre od delavca do delavca ter pridobiva naročnike za »Naprej«. Ako pridobi vsak zaupnik le par novih naročnikov, napravi veliko delo v prosep svoje stranke, v prosep socializma.

Slovenski delavci! Pokažimo ob letošnjem prvem majniku svojo delavsko zavest, agitirajmo, za svoje organizacije, za svojo stranko, za svoj delavski dnevnik. Manifestirajmo za splošen mir, za svobodo. Živel prvi majnik, majnik delavske bodočnosti!

Prelevitev grofa Černina.

Med državnikmi je bil, kakor znano, grof Černin med prvimi, ki je izrekel temeljno misel: mir brez osvojevanja in brez odškodnin. Naravno ni to zrcalo za trenutno politično situacijo, temveč je takorekoč princip, temeljna misel, svetovno naziranje, in sicer za vse dele. Metoda je, če se znebimo vojne in prepredimo vojevanja vbodloče. Pripoznanje je, kakor ono Wilsona, in kaže notranjost človeka, je njegov kosček, tedaj več kakor program. Od te svoje lastne in po njem ustvarjene podlage se je pa grof Černin v svojem zadnjem govoru oddaljil, dal ji je slovo. Seveda ne šele v svojem govoru, temveč že v politiki proti Rumuniji, v katere obrambo je bil s citati okrašen nagovor na dunajskega župana določen. Temelj »brez osvojitve in brez odškodnin« znači: Nikogar ponižati, pri nikomer pustiti niti beliča, dokazuje, da se je z ometitvijo na obrambo mislilo resno in pošteno; da je izginila pretveza novih oboroževanj; predvsem da se sovražnim vojnim hujskačem ne daje povoda k nadaljevanju vojne. To so namreč temelji, ki pa so od vojnega položaja popolnoma neodvisni, tudi od politike sovražnika. Te temelje smatramo kot prave že iz lastnih interesov. Ne odgovemo se osvojitvam iz milosti, tudi ne, ker je temu ali onemu grozdje prekislilo, temveč da odvrnemo vojno pezo, ki nam grozi, da se zgrudimo, ter da izkušamo preprediti nevarnost novih enakih bremen.

Sedaj je to spoznanje naenkrat za gospoda Černina izrastek vse zlobnosti. Ako zahtevamo mir, je to »prezirljivo«, »nemožato«, kdor to stori, je »slabotnež«. Kakšen prezirljiv, nemožat slabotnež mora tedaj šele biti grof Černin, ki je že štiri- ali petkrat ponudil sovražnikom mir! Toda v resnici stoji stvar drugače. Tedaj, ko je grof Černin neustrašeno v resnici vodil boj za mir brez osvojitve, je moral zavzeti stališče proti celi tolpi prikritih slabotnežev (zakaj da so ljudje, ki iščejo zdravila le v brutalni sili in v svoji brezmejni uporabi, le prevečkrat slabotneži, ni dvoma), proti divji, z zobmi škripajoči kliki dvornih mogotcev, neragačev in vojnih hujskačev vseh činovnih raz-

redov in garnitur. Takrat ni bilo prezirljivo, temveč vsega spoštovanja vredno, takrat ni bil nemožat, temveč za avstrijskega ministra izredne, občudovanja vredne močnatosti. Toda — seveda je to pristno avstrijsko — pri nas se ne udomačijo take lastnosti. In grof Černin je šel med aneksioniste. Danes ne zagovarja le postopanje Nemčiji proti Rusiji, vsakega pobija, kdor se upa imenovati osvobodilno politiko, in pusti svoje cenzurne lakaje, da brutalno konfiscirajo sleherno kritično besedico te politike — tudi seveda zelo močnata in spoštovanja vredna odredba — temveč izpremenil se je v mirovni pogodbi z Rumunijo sam v aneksionista.

Seveda opravičuje to — nedvomno v polnem občutku malo imponujočega vtiska, kateri provzroči odrekanje slovesno proglašanih temeljev — na večkrat način. Prvič je vendar dejal, ako Rumunija ni takoj pripravljena k miru, tedaj ji ne bo tako prijazen. No, in sedaj je časovni razložek za par tednov. V tem času je tedaj to, kar je Černin prej proglašal kot podlago državnike modrosti, kar je cesar v svojem prestolnem govoru z dne 31. majnika 1917. označil kot »medsebojno priznanje slavno branih držav«, katere cilj naj bi bil, da »nadaljnje življenje narodov ostane prosto jeze in maščevanja — postalo sedaj prezirljivo in nemožato, v resnici kratko razdobje za izpremembo tako radikalne fronte in mišljenja! Toda ta temelj je ali pravilen ali pa ne, saj ne more v treh tednih izgubiti svoje veljave. Tudi po treh tednih, treh mesecih ali treh letih bo rop ozemelj vedno zapašal »jezo in maščevanje v nadaljnjem življenju narodov«, kakor je rekel cesar tako, in sicer seveda z vednostjo in stiliziranjem grofa Černina.

Drugič pa so vendar ozemlje, katera Avstrija vzame Rumuniji, tako majhna! To je slavna zgodovina device, ki je rojstvo otrokovo opravičevala z besedami: »Saj je tako majhen!« Izguba devištva ostane tudi, čeprav je otrok še tako majhen, in aneksija ostane aneksija, čeprav se imenuje »poprava meje« ali »preložitve meje s tridesetletno najamino varnostnih naprav ali otokov« ali »zajamčena zveza med Ogrsko in Bukovino«.

Grof Černin je hotel seveda utrditi svoj značaj in prepričevalno zvestobo, ko je mlátil po aneksionistih. Toda to mu je prineslo k večjemu od njega gotovo zaželjeno ali boljše rečeno naročeno nezaupanje vsenemškega časopisja. V bistvu uporabljajo aneksionisti proti njemu ravnotiste argumente, kakor on proti njim. S polno pravico, kajti tudi grof Černin se je podal med aneksioniste, sam se je pred pristaši »močnega miru« globoko priklonil in obudil svoj kes. Če mu »Vossische Zeitung« v Berlinu kliče, da on ne bo drugače pojnil »pojma aneksije Nemčiji nasproti, kakor za Avstro-Ogrsko v nenemškem mirovnem sklepu«, tedaj se to ne pravi samo, Kuronija in Livlandsko, traveč tudi Sosnovice, Longwy, Briey in kdo ve še koliko od Belgije. Greh je namreč storjen in na ravnem potu se ne moreš tako hitro ustaviti. Eden najžalostnejših dogodkov je ravno ta prelevitev v politiki grofa Černina, pred vsem za avstrijske narode.

Černin odstopi?

Ze nekaj dni krožijo vesti, da utegne grof Černin odstopiti, čim bo podpisan mir z Rumunijo. V koliko so te vesti resnične, ni mogoče presojati, dasi dobiva zunanji minister vedno več nasprotnikov svoje politike. »Berliner Tagblatt« trdi, da ima največ nasprotnikov med merodajnimi dvornimi krogi, zakaj v teh krogih žele pač odločno politiko, toda politiko sporazumljenja z zahodom. Nadejajo se namreč še vedno, da bosta cesar Karel in predsednik Zedinjenih držav Wilson našla pot do splošnega miru. Grof Černin je pa s svojim nastopom otežkočil načrt in vrhutega zbudil v monarhiji silno nezadovoljnost. V teh krogih so tudi prepričani, da vojaška metoda, ki jo je v svojem govoru naglašal Černin, ni prava za dosego miru, zato zahtevajo njegov odstop. Grof Černin pa ima v svojih krogih tudi osebne nasprotnike, katerim je postal češki fevdalec preveč mogočen. Dunajska politika se naslanja na Berlin. In tudi ta politika nima popolne zaslombe in bi nekateri radi, da se vsaj omili izključno berlinska politika. Položaj je nejasen, prevladuje pa mnenje, da Černin odstopi, ko dokonča svoje delo v Bukareštu. Če Černin odstopi, mu bo nasledoval Oger.

Politični pregled.

— Pisma cesarja Karla. Govorec o pismih cesarja Karla zahteva »Westminster Gazette«, da se morajo pisma doslovno objaviti. S tem se bo odprl prepad med

centralnimi državami. Francosko časopisje izraža svojo zadovoljnost, da je baje cesar Karel pritrdir francoski zahtevi po Alzaciji-Loreni. Glede Clemenceaujeve izjave pripominjajo listi, da je v objavo vsebine cesarjevih pisem privolil adresat, namreč angleški kralj Jurij.

— Clemenceau o pismih cesarja Karla. Glasnik brzojavnega poročila Agence Havas je francoski ministerski predsednik objavil izjavo, v kateri pravi, da je grof Černin lagal, ko je rekel, da ga je Clemenceau pred početkom nemške ofenzive vprašal, jeli bi bil pripravljen vstopiti v mirovna pogajanja in na kaki podlagi. Clemenceau se sklicuje na pasus Reverterajeve note, kjer pravi, da gre Avstro-Ogrski zato, »da prejme od Francije mirovne predloge«. Ta tekst da je avtentičen in grof Černin si ga ni upal zanikati, pač pa je trdil, da se je razgovor vršil vsled Clemenceaujeve želje. Clemenceau to odločno taji in taji tudi, da bi bil grof Armand njegov zaupnik. Sicer pa da ne gre zato, da se ugotovi, kdo je dal inicijativo za razgovor omenjenih diplomatov v Švici, ampak za to, kdo je pogajanja razbil. Zakaj torej toliko hrupa? Ali za to, da se ugotovi, da nobena francoska vlada ne pozna nikakega popuščanja glede vprašanja Alzacije-Lorene? Kdo bi bil mislil, da je bilo treba grofa Revertere, da Černinu pojasni vprašanje, o katerem je cesar Karel že izpregovoril zadnjo besedo. Kajti — pravi Clemenceau — cesar Karel je v pismu meseca marca 1917 s svojo lastno roko pritrdir pravičnost francoske zahteve glede Alzacije-Lorene. Neko drugo cesarjevo pismo pa ugotavlja, da je cesar sporazumen s svojim ministrom. Tej izjavi nasproti se z avstro-ogrski strani uradno razglasa: Clemenceau se skuša rešiti iz mučnega položaja, v katerega je zabredel taječ dejstva, katera je grof Černin ugotovil v svoji izjavi dne 2. aprila. Ne bomo se spuščali v podrobnosti o predzgodovini freiburškega razgovora, pribijemo le oni dve dejstvi, za kateri edino je šlo v govoru grofa Černina, namreč da je Clemenceau pred začetkom nemške ofenzive na zapadu skušal približati se Avstro-Ogrski in da je potem izjavil, da Francija ne sklepa miru, če ne dobi Alzacije-Lorene. Če odvrne pozornost od teh dveh dejstev, trdi Clemenceau, da je cesar Karel v nekem pismu pritrdir opravičeni zahtevi Francije glede Alzacije-Lorene in da je njegov minister o zadevi istega mišljenja. Nesmisel te trditve leži na dani. V skrajnem protislovju je z vsemi javnimi govori odgovornega ministra vnajili zadev, ki so vendar tudi v Franciji znani. Zavezniško zvestobo našega cesarja pač najbolj dokazuje dejstvo, da se avstro-ogrski čete na zapadni fronti bore za Alzacijo-Loreno. Končno naj bo izrecno povedano, da so navedbe gospoda Clemenceaua o pismenih izjavah cesarja Karla od konca do kraja zlagane. Iz Clemenceaujeve izjave je jasno le to, da se vojna na zapadni fronti nadaljuje, ker hoče Francija za vsako ceno osvoboditi Alzacijo-Loreno. — Cesar Karel je dne 10. aprila brzojavil nemškemu cesarju: »Francoski ministerski predsednik se skuša izviti iz mreže lažij, v katero se je zamotal in si celo upa brez vsake resnične podlage trditi, da sem jaz pritrdir francoski »pravični zahtevi glede Alzacije-Lorene«. To trditev z ogorčenjem zavračam. V trenutku, ko se avstro-ogrski čete bore na zapadu skupno z nemškimi, pač ni treba še posebnega dokaza, da se vojajem za Tvoje province ravno tako, kot bi moral braniti svojo lastno zemljo. V očigled te popolne skupnosti glede ciljev, za katere se borimo skoraj že štiri leta, smatram za nepotrebno, da izgubljam le besedico o zlagani trditve Clemenceaujevi, vendar polagam važnost na to, da Te pri tej priliki vnovič zagotovim popolne vzajemnosti, ki obstoja med Teboi in menoj, med Tvojo in mojo državo. Nobena intriga, noben poskus — in naj bi izhajal od kogarkoli — ne bo ogrožal zvestobe zveze našega orožja. Skupno bomo izsilili časten mir.

— Jugoslovanska politika v Dalmaciji. Državni poslanci Biankini, dr. Baljak in Prodan so povabili vse državne in deželne poslance za današnji dan v Zadar na posvetovanje o političnem položaju in o gospodarskih razmerah Dalmacije. Na posvetovanje je povabljen tudi načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec. Po zadarskem zborovanju se poda dr. Korošec v Split, kjer se bo vršil političen shod.

— Čehi in Jugoslavlani. V torek so se vršila na Dunaju posvetovanja načelnika Jugoslovanskega kluba s predsedstvom Češkega Svaza zaradi skupne taktike proti vladi. Ko so isti dan popoldne bili Čehi povabljeni na razgovor k ministerskemu predsedniku, so ne le v svojem, temveč tudi v imenu Jugoslovancov zahtevali, da se za Černinove izjave da popolno zadoščenje in garancija, da se podobni pozivi k narodnemu sovraštvu in medsebojnemu boju nikdar več ne bodo zgodili.

— Kriza radi volilne reforme na Ogrskem. Člani volilnopopravnega odbora so se sešli na sejo, kjer je poročal justični minister o željah vlade glede volilne reforme. Zastopniki narodne delavske stranke te izpremembe pa ne smatrajo kot zadostne. Radi tega je komarala konferenca brezuspešno.

Dom« sedaj proda podjetniku, ki bo iz mrtve hiše napravil kaj živega, kaj boljšega. Denar, ki bi iz skupička preostal, naj bi se porabil za kak kulturni namen n. pr. za »Slovensko Matico«, za glediški sklad ali kaj podobnega.

Mogoče bo kdo ugovarjal: češ, saj zdaj služi »Narodni Dom« Sokolstvu, res imajo Sokoli dvorano za telovadbo... No, ta ugovor ne drži, ker »Sokolu« lahko sezidajo boljšo, primernejšo telovadnico.

Misel: da naj se »Narodni Dom« proda, ni napačna, pravzaprav celo dobra! Čas je sedaj, da se o tem razpravlja in uredi vprašanje »Narodnega Doma« tako, da ne bo »Narodni Dom« vedno nekaj, na čemur ni nihče zainteresiran, ampak, da se sanira tako, da bo narod imel nekaj od tega. —

Priobčujemo ta dopis z željo, da se vprašanje »Narodnega Doma« res reši. Novi odbor naj pretehta vse razloge, ki govorijo pro in kontra ter naj o tem tudi javno pove svoje mnenje in svojo odločitev.

Vojna.

Poraz angleške severne armade.

Tretji dan bitke pri Armentieresu je končal z veliko nemško zmago. Armentieres, najvažnejše oporišče angleške severne armade, je v nemških rokah. Operativno ne manj važno, kakor zavzetje Armentieresa, je napredovanje nemških čet na severnem bregu Lyse in na zapadnem bregu Lave. Severno Lyse so predrle nemške čete četrto angleško črto, dospelo preko Nieppe-Steewerok in Estaires v pokrajino Vailleul in zavzele Merville. Reko Lave, katero so Angleži trdovratno branili, so nemške čete prekorale ter prodrle do Clarence, jugozapadno Mervillea. Sosedna odseka Ypres in Lens sta ogrožena in že bližnji dnevi utegnejo prinesiti kritičen preobrat za angleško armado.

General Foch, ki je nemško ofenzivo v odseku Armentieresa, smatral za poskus, ki bi ga naj zapeljal k uporabi rezerv v tem odseku, je pomen nemškega napada prepoznal. V Calaisu in Boulogneu izkrcane angleške čete so bile v naglici poslane na bojišče, da rešijo pozicije pri Ypresu.

Došla so naslednja brzojavna poročila:

Dunaj, 12. aprila. Uradno se razglašajo vojno delovanje. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 12. aprila. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: **Armentieres je v naših rokah. Obkoljena od severa in juga je angleška posadka, 50 častnikov in nad 3000 mož, po hrabri obrambi položila orožje. V roke nam je prišlo 45 topov, mnogo strojnih pušk, velike množine municije, obleke in drugega vojnega plena.**

Severozapadno Armentieresa smo znatno napredovali. Zapadno Armentieresa so čete generalov v. Stetten in v. Carlowitz, odbivši močne sovražne oddelke, ki so s protinapadi skušali ustaviti naše prodiranje, vrgle sovražne oddelke po ljutem boju za četrto sovražnikovo črto v smeri Vaillant in Merville nazaj. Merville je v naših rokah. Na južnem bregu Lyse so čete generala v. Bernhardija izsilile prehod čez Lavo ter prodrle do višine pri Mervilleu. Skupni plen iz bojev za Armentieres znaša: 20.000 ujetnikov in nad 200 topov.

Na bojišču ob obeh straneh Somme so se razvili ljuti artiljerijski boji. Francoski polki, ki so napadali na zapadnem bregu Avre, so imeli težke izgube. Nad 300 ujetnikov je ostalo v naših rokah, katere je uničil pozneje francoski artiljerijski ogenj. Z ostalih bojišč nič novega. — Ludendorff.

Berlin, 12. aprila zvečer. Naše zmogovite čete prodirajo po širni ravnini Lyse med Armentieresom in Mervilleom.

Angleško vojno poročilo.

London, 12. aprila. Bitka traja na celi fronti od kanala La Bassée do kanala Yporn-Comines. Resni boji so se vršili zlasti ob Lavi in Lysi. Naše čete so se umaknile od Armentieresa, ki je s plinom napolnjen. Tokom dneva je sovražnik na celi bojni fronti napadal s podvojeno silo. Britegnili je sveže divizije. Težki boji pri Estairesu in Steeweroku. Sovražnik je napadal z veliko silo ter upognil našo črto. Tudi pri Ploegstremu je sovražnik nekoliko napredoval. Bitka traja z nezmanjšano ljutostjo dalje. Na ostali fronti nič posebnega.

Zadnje vesti.

Cesar Viljem cesarju Karlu.

Dunaj, 12. aprila. Nemški cesar je poslal Karlu brzojavko, v kateri se zahvaljuje za pojasnilo o Clemenceaujevi spletki glede Alzacije-Lorene in za zagotovilo popolne solidarnosti obeh držav. Naglašajo, da takega pojasnila ni bilo treba, ker niti trenutno ni obstajal dvom o stališču Avstro-Ogrske. Sovražniki se poslužujejo tudi najslabših sredstev. »Tim bolj — izjavlja cesar Viljem — pa je naša dolžnost, da na vseh bojiščih napademo sovražnike brezobzirno in jih premagamo«.

Grof Czernin na Dunaju.

Dunaj, 12. aprila. Zunanji minister grof Czernin je prišel za kratek čas na Dunaj.

Podržavljenje južne železnice.

Dunaj, 12. aprila. Listi javljajo, da se vlada peča s projektom podržavljenja južne železnice in da zbira tozadevno gradivo.

Ukrajina in Besarabija.

Berlin, 10. aprila. Predsednik ljudskih ministrov ukrajinske republike je poslal kraljevski rumunski vladi naslednjo noto: Počaščuje me, na tem mestu izjaviti, da se zdi ljudskemu ministru ukrajinske republike potrebno, da obvesti kraljevo rumunsko vlado v naslednjem: Ukrajinska vlada se **živahno zanima za usodo Besarabije**, obmejnega ozemlja ljudske republike. Dasi ravno sta oba dominujoča naroda, ukrajinski in moldavski, v tej deželi jako mešana, je vendar nedvomno, da biva v **severnem delu Besarabije** po večini Ukrajinci in da imajo v južnem delu (med izlivom Donave in Dniestra ob bregu Črnega morja) Ukrajinci relativno večino. V tem pogledu tvori Besarabija po svoji etnografski, ekonomski in politični legi nedeljivo celoto z ozemljem ukrajinske republike. **Ukrajinska vlada** obvlada važni del Črnega morja, v čegar zapadnem delu leži tako važno trgovsko središče Odesa, s katero je zvezana vsa južna Besarabija, **zato gre ukrajinska vlada s stališča, da vsaka sprememba nekdanje rusko-rumunske meje, posebno v severnem in južnem delu močno tangira interese ukrajinske republike.** Ker se nahaja sedaj znaten del Besarabije v posesti rumunskih čet in utegne postati besarabsko vprašanje pri mirovnihih pogajanjih predmet razpravljanja, zahteva ukrajinska vlada odločno, da se tozadevna pogajanja vrše le ob navzočnosti zastopnikov ukrajinske ljudske republike. Predsednik ljudskih ministrov in zun. minister: W. Golubović.

Dobava ukrajinskega žita.

Berlin, 12. aprila. Iz Kijeva se poroča »Berliner Tagblattu«: Po dolgotrajnih pogajanjih je bila v torek podpisana pogodba glede dobave 60 milijonov pudov krušnega žita in

in stročnatih pridelkov. Ukrajina dobavi v aprilu 9, v maju 15, v juniju 20, v juliju 19 milijonov pudov. Obstoječe maksimalne cene za ukrajinskega pridelovalca, 5 rubljev za rž in 3 rubljev za pšenico, se ne smejo zvišati. Dobave žita so se že pričele.

Španska zahteva Tanger in Gibraltar.

Madrid, 12. aprila. Španski ministrski svet se je posvetoval o sedanjem položaju ter o bodoči akciji Španije v Maroku. Pod naslovom »Španske aspiracije« piše vladno glasilo »Accion«, da vlada v Španiji glede teh vprašanj popolno soglasje. Vse stranke smatrajo posest Tangerja in Gibraltarja ne samo kot narodno aspiracijo, marveč kot pravico Španske, ki se mora v sedanjem trenutku uveljaviti.

Aprovizacija.

Petrolej na izkaznice črke A se dobi le še do ponedeljka 15. aprila. Strake, ki imajo še kake izkaznice, naj jih takoj predložijo v trgovini, ker se po 15. t. m. petrolej ne bo več prodajal na izkaznice A.

Trgovci petroleja se pozivljajo, da takoj po končani prodaji predložijo v mestni posvetovalnici vse izkaznice za petrolej, ter naznanijo, koliko petroleja je še ostalo.

Člane vojne zveze opozarjamo, da dobe kavino mešanico na numerirane kavine izkaznice le še do 18. t. m., ker se po tem dnevu kavina mešanica ne bo več oddajala na izkaznice.

Prodajalci kavine mešanice se pozivljajo, da po končani prodaji predložijo vse kavine izkaznice v mestni posvetovalnici, ter sporoče, koliko imajo še kavine mešanice v zalogi.

Izdelke iz prekafevalnice Kranjskega deželnega mesta za dobavo klavne živine bo mestna aprovizacija razdeljevala v svoji prodajalni v Gosposki ulici na bele izkaznice za nakup mesa po naslednjem redu: v ponedeljek, dne 15. aprila: od 8. do 10. št. 1—100, od 10. do 12. št. 100—200, od 3. do pol 5. št. 200—300, od pol 5. do 6. št. 300—400; v torek, dne 16. aprila: od 8. do 10. št. 400—500, od 10. do 12. št. 500—600, od 3. do pol 5. št. 600—700, od pol 5. do 6. št. 700—800; v sredo, dne 17. aprila: od 8. do 10. št. 800—900, od 10. do 12. št. 900—1000, od 3. do pol 5. št. 1000—1100, od pol 5. do 6. št. 1100—1200; v četrtek, dne 18. aprila: od 8. do 10. št. 1200—1300, od 10. do 12. št. 1300—1400, od 3. do pol 5. št. 1400—1500, od pol 5. do 6. št. 1500—1600. — Vsaka oseba dobi četrtilogram; cene se proizvedo v prodajalni.

Krompir za V. okraj dobe stranke pri Mülheisnu na Dunajski cesti po tem redu: V ponedeljek dne 15. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure št. 1 do 120, od 9. do 10. ure št. 121 do 240, od 10. do 11. ure št. 241 do 360, popoldne od 2. do 3. ure št. 361 do 480, od 3. do 4. ure št. 481 do 600, od 4. do 5. ure št. 601 do 720. V torek, dne 16. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure št. 721 do 840, od 9. do 10. ure št. 841 do 960, od 10. do 11. ure št. 961 do 1080, popoldne od 2. do 3. ure št. 1081 do konca. Vsaka oseba dobi 3 kg. Kilogram stane 30 vin.

Jajca za V., VI., VII. in VIII. okraj. Stranke V. in VI. okrajja prejmejo jajca v ponedeljek, dne 15. t. m., stranke VII. in VIII. okrajja pa v torek, dne 16. t. m. Oddaja se vrši v cerkvi sv. Jožefa, vted skozi glavna vrata. Stranke naj prinesejo s seboj rodbinske izkaznice. Vsaka oseba dobi največ 10 jajc. Jajca stane 70 vinarjev. Prodaja traja od 8. do 11. dopoldne in od 2. do 5. popoldne.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

JADRANSKA BANKA

PODRUŽNICA LJUBLJANA.

Delniška glavnica K 12.000.000.
Rezerve nad K 1.000.000.

CENTRALA: TRST.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metkovič,
Opatija, Spljet, Sibenik, Zader.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4%. Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE IN PRODAJA: Devize, valute, vredn. papirje, itd. in srečke e. kr. razr. loterije.

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PREVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzojavni naslov: JADRANSKA. Telefon št. 257.